

Čnosť (gr. *arété*, lat. *virtus*) je **pevný, trvalý postoj, ustálený sklon, náklonnosť konať dobro**. Iná definícia čnosti hovorí jednoducho, že je to trvalý návyk konať dobro. Slovo návyk však nemusí byť práve najvhodnejšou charakteristikou, i keď je lepším výrazom ako zvyk. Čnosť totiž nie je zvyk.

Definícia *377**

Čnosť je trvalá a stála dispozícia konať dobro.

Znamená istú dokonalosť, vynikajúcu vlastnosť (*ostroosť noža, rýchlosť pre koňa* ...).

Čnosť je trvalá schopnosť, ochota a zbehosť konať niečo dobré a dať zo seba to najlepšie. Čnosť si však vždy vyžaduje slobodné rozhodnutie a nikdy sa nekoná automaticky. Asi najvhodnejším obrazom pre ňu je prirovnanie k fyzickej kondícii športovca alebo umeleckej schopnosti hudobníka. Takáto forma alebo kondícia sa nezíska bez námahy (na rozdiel od zvyku) a treba si ju stále udržiavať. Keď je človek „vo forme“, pomerne ľahko dosahuje dobré výkony, no keď prestane trénovať alebo cvičiť, formu stratí a dosiahnutie dobrého výkonu ho stojí oveľa viac námahy. Nestratí ju úplne, nejaké stopy v človeku zostanú, len ju musí opätovne nadobudnúť. Aj čnosť môže človek stratiť, keď začne dobro zanedbávať.

Opakom čnosti je nerosť. Na rozdiel od čnosti o nerosť sa netreba usilovať, stačí opakovať zlé skutky určitého obsahu a človek dospeje k zlému návyku. Úsilie potom treba vynaložiť na prekonanie nerosti.

Čnosť teda dáva človekovi silu, aby konal dobro, ľahšie prekonával prekážky, vládol nad sebou a bol príkladom pre iných.

Charakteristika čnosti:

Pre čnosti je charakteristické, že:

1. Spočívajú uprostred dvoch krajností. Sú zlatou strednou cestou. Napr. štedrosť stojí v strede medzi lakomstvom a márnosťou, zdravé stravovanie medzi odmietaním jedla a prejedaním, odvaha medzi bojovnosťou a opovážlivosťou, vernosť medzi nevernosťou a žiarlivosťou atď.
2. Medzi sebou navzájom súvisia – ak sa človek usiluje o jednu čnosť, získava aj ďalšie, ak sa prestane o niektorú snažiť, stratí aj iné.
3. Nie sú u človeka stále v rovnakom stupni – zodpovedajú jeho mravnému vývoju a jeho osobnej snahe (buď rastú alebo sa strácajú, môžu rásť rýchlejšie alebo pomalšie).
4. Líšia sa aj intenzitou (tak ako hviezdy svojím jasom), hoci všetky sú vznešené. Tak napr. osobitne sa cení rozumnosť (dnes napr. u tých, ktorí

sú zodpovední za správu verejných vecí), čistota sa zvykne označovať ako anjelská čnosť, apoštol Pavol hovorí, že najväčšou je láska (*1 Kor 13*).

Historický pohľad na čnosti

U Homéra čnosť vyjadruje telesnú zdatnosť atléta, vojaka alebo vodcu. Prvé miesto medzi čnosťami preto pochopiteľne zaujíma statočnosť. V gréckej obci sa veľmi oceňovala spravodlivosť a politické priateľstvo. Stoici zas vyzdvihovali vyrovnanosť, nevášnivosť.

Sokrates videl cestu k čnosti vo vzdelaní. Platón prirad'oval tri čnosti každej duši: múdrosť duši rozumovej, statočnosť duši citovej a činorodej a umiernenosť duši pudovej. Na ich čelo staval spravodlivosť. Tak vznikla preslávená schéma štyroch základných čností.

Aristoteles upozorňoval na potrebu nácviku čnosti a videl ju ako stred medzi dvoma krajnosťami.

V gréckej filozofii vôbec pojem čnosť (*areté*) niesol antropocentrickú pečať, pretože bol zameraný najmä na formáciu čestného človeka a dobrého občana.